

De ziekte *Mycoplasma hyopneumoniae*

Inleiding

Mycoplasma hyopneumoniae (M.hyo.) behoort tot de belangrijkste veroorzakers van longontstekingen bij varkens. De ziekte komt wereldwijd voor onder de varkens. Naast *Mycoplasma hyopneumoniae* komen ook andere soorten *Mycoplasma* voor bij varkens, zoals *M.hyorhinis* en *M. hyosynoviae*.

Verschijnselen

Hoesten is het duidelijkste klinische symptoom van M.hyo. De varkens zijn vaak niet ziek, de eetlust is verminderd. Het haarkleed is ruw en de huid heeft een grauwe doffe kleur. De biggen in de tomen vertonen een onregelmatige groei. Er zijn verschillen in kwaadaardigheid aangetoond tussen isolaten afkomstig van verschillende bedrijven. De aanwezigheid van andere kiemen en minder gunstige omgevingsfactoren bepalen veelal het klinisch beeld. Vooral gespeende biggen en jonge vleesvarkens worden aangetast.

Besmettingsroute

De overdracht van de kiem van varken naar varken (van zeug naar big, van big naar big) vindt in hoofdzaak plaats via direct contact, zoals neuscontact. Vooral na het mengen en samenvoegen van tomen vindt gemakkelijk overdracht van smetstof plaats. De kiem kan ook enkele kilometers via de lucht worden verspreid. De kiem komt wijdverspreid voor. Varkens kunnen vlak na de geboorte al met de ziektekiem in aanraking komen, via de zeug. Vooral jonge zeugen verspreiden veel kiemen. De besmetting in het kraamhok is relatief laag. De meeste besmettingen vinden plaats na het spenen en het verplaatsen naar de vleesvarkensstal.

Schade

Schade door mycoplasma ontstaat door tegenvallende technische resultaten (groei, voederconversie) en door medicijnkosten.

Diagnose van M.hyo

De diagnose M.hyo is lastig te stellen. Meestal is men afhankelijk van het aantonen van afweerstoffen tegen M.hyo in het bloed. Helaas worden de afweerstoffen pas in een laat stadium, meestal de tweede helft van de mestperiode, in het bloed gevonden. Sinds kort is een PCR-test beschikbaar om M.hyo in een vroeger stadium aan te kunnen tonen. Dit is een waardevolle uitbreiding van de diagnosemogelijkheden. Deze test kan gebruikt worden bij onderzoek van longweefsel of longspoelsels op aanwezigheid van M. hyo

Behalve via onderzoek op klinische verschijnselen, kan de diagnose ook plaatsvinden aan de hand van sectie. De ziekte geeft specifieke longveranderingen (topkwab-pneumonieën). Het bloed- en slachthuisonderzoek kan aantonen of het betreffende koppel besmet is, of besmet is geweest.

Risicofactoren van M.hyo

Risicofactoren voor het ontstaan van schade als gevolg van deze ziekte zijn onder andere het stalklimaat en de bezettingsgraad.

Een slecht stalklimaat en overbezetting van de stal werken problemen door mycoplasma in de hand. Aangezien de meeste bedrijven besmet zijn, zullen aangekochte biggen/varkens de kiem bij zich dragen. Bedrijfsomstandigheden bepalen vaak de omvang van de schade. Besmette varkens kunnen gedurende lange tijd de kiem uitscheiden.

Aanpak van M.hyo

M.hyo kan met medicijnen worden aangepakt. Maar het biedt meer voordelen om maatregelen in de preventieve sfeer toe te passen. Tal van managementmaatregelen hebben een sterke preventieve werking: een uitgebalanceerde zeugenstapel; het overleggen van biggen beperken tot 24 uur na de geboorte; een goede klimaatbeheersing; het voorkomen van overbezetting; en vooral het strikt toepassen van het all-in all-outsysteem is van grote invloed op de verspreiding van deze kiem.

Daarnaast is het vaccineren van biggen een optie. Een vaccinatie op besmette bedrijven levert meestal significante verbeteringen op van de technische resultaten en het vermindert het voorkomen van long-aantasting bij vleesvarkens.

Vaccinatie helpt echter niet tegen besmetting en uitscheiding van kiemen. Het vaccineren van zeugen voorkomt niet dat biggen worden besmet en is daarom meestal niet nodig en bovendien nog niet toegestaan in Nederland. De zeugen zullen na vaccinatie meer afweerstoffen in de biest vormen. Hierdoor zijn de biggen langer beschermd, maar ze moeten dan wel op latere leeftijd geënt worden. Vaccinatie van opfokzeugen valt te overwegen bij een sterke uitbreiding van de zeugenstapel, of bij een herstart.